

שבת הוקרה לצוותי החינוך בחמ"ד

דף לימוד הורים וילדים

פרשת וירא | "ילידי ביתו" של אברהם | בהשראת דברי הרב יוסף משאש זצ"ל - דמות החמ"ד תשפ"ו

לשיח:

מדוע הרב משאש רואה בשיתוף פעולה יסוד בעבודת החינוך?
כיצד נוכל לפעול יחד - הורים, מורים וקהילה - כדי לחנך יחד לערכים ואמונה?

מן השותפות הפנימית הזו נפנה עתה להביט בשותפות הגדולה מכולן - השותפות עם הקב"ה בגאולת עמו.

לשיח:

מי הוא "אבי אבי" שלכם - אדם שנותן לכם כוח והשראה?
כיצד ניתן לחזק בבית ובבית הספר את תחושת השייכות, האחריות והאהבה שבין מחנכים לתלמידים?
מן הקשר האישי נעבור להתבונן במהות החינוך - להבין מהי מטרתו הפנימית של כל מפעל חינוכי.

בשבת זו אנו חוגגים את מסירותם של המחנכים - את השליחות, האחריות והאהבה שעוברת מדור לדור, ומביעים תודה והערכה למורינו ולמורינו היקרים.

פרשת וירא מלמדת אותנו על דמותו של המחנך הראשון - אברהם אבינו.

אברהם אינו רק אבי האומה, אלא גם מורה־דרך, המאמין בכוחו של האדם ומחנך את בני ביתו לשמור "דרך ה' לעשות צדקה ומשפט".

דף זה מזמין אותנו ללימוד משותף של אבות ובנים, תלמידים ומורים, על משמעות החינוך כשותפות, כחסד וכמעשה של אמונה בדור הבא.

את עקרונות השליחות החינוכית נגלה באוהל של אברהם אבינו.

א. "חניכיו ילידי ביתו" - אברהם המחנך

(בראשית י"ד, יד-טז)

"וישמע אברהם כי נשפה אֶחָיו, וַיֵּרָק אֶת חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ, שְׂמֹנֶה עָשָׂר וְשָׁלֹשׁ מֵאוֹת, וַיִּרְדֹּף עַד דָּן... וַיָּשֶׁב אֶת כָּל הָרֶכֶשׁ וְגַם אֶת לוֹט אֶחָיו וְרֶכְשׁוֹ הָשִׁיב".

סנהדרין י"ט, עב'

על המלמד את בן חברו תורה נאמר:

"מַעֲלָה עָלָיו הַפֶּתַח כְּאִילוֹ יֵלְדוֹ, שְׁנָאֲמַר: 'וְאֵלֶּה תוֹלְדֹת אֶהְרֹן וּמִשָּׁה', וּכְתִיב: 'וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי אֶהְרֹן'. לומר לָךְ: אֶהְרֹן יֵלֵד וּמִשָּׁה לִימֹד, לְפִיכָךְ נִקְרָאוּ עַל שְׁמוֹ".

אברהם אינו פועל לבדו - הוא מקים דור של תלמידים, הנקראים "ילידי ביתו".

הוא מלמד אותנו כי מחנך הוא לא רק מורה, אלא אב רוחני המוליד נשמות באמונה, מקרב לבבות ומעצב דרך חיים. כך עשה גם משה עם בניו של אהרן ולכן הם נקראו על שמו.

לשיח:

כיצד הופך המחנך להיות "אב"?

מה הקשר הרגשי והרוחני הנוצר בתהליך של למידה אמיתית?

מן האוהל של אברהם נמשין ונראה כיצד הקשר הזה מתפתח בין רב לתלמיד, מדור לדור.

ב. תלמידים כבנים

(ספרי, ואתחנן, ל"ד)

"וַיִּגְשׁוּ בְנֵי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בִּירְחוּ אֶל אֱלִישֶׁעַ" - וכי בני הנביאים היו? הלא תלמידים היו! אלא מכאן שתלמידים קרויים בנים".

(מל"ב ב', יב)

"אָבִי אָבִי רָכַב יִשְׂרָאֵל וּפָרְשָׁיו"

כמו אברהם עם חניכיו, גם אלישע רואה באליהו רבו דמות של אב.

קשר כזה אינו נוצר מלימוד בלבד - הוא נולד מתוך אהבה, דוגמה אישית, קשר ואמון הדדי.

כך נבנה עולם של חינוך אמיתי - עולם שבו תלמידים מרגישים בנים, ומחנכים רואים בתלמידיהם שליחות חיים.

ו. ראיית הטוב והאמונה בחסד

"הודו לעושה נפלאות גדולות לבדו... אתמול היינו עבדים אובדים, ועתה זכינו לכל הכבוד הזה - הכל בחסדי המקום ברוך הוא".

הרב יוסף משאש זצ"ל כתב מילים אלו על תהליך התקומה של עם ישראל בארצו.

הוא ראה בעיניו את השיבה לציון, את בניין המדינה ואת תחיית הלשון, והרגיש כי זהו מעשה ה' והתחלת גאולתו. לא כוח אנושי בלבד, אלא חסד אלוקי מתמשך:

"שהתחיל להנעיר אותנו מעפר שפלותנו... אשר לא ראו אבותינו ואבות אבותינו".

כך כל מעשה חינוך הופך למעשה של אמונה - המבט הזה אינו רק היסטורי - הוא חינוכי. כשמחנך מלמד ילד להודות, לראות טוב, להאמין בעם ישראל ובדרכו - הוא מחנך אותו להיות שותף בגאולה. כך כל מעשה חינוך הופך למעשה של אמונה - באדם, בעתיד ובחסדי ה' המתגשמים לנגד עינינו.

שאלות לסיכום השיחה:

- כיצד ראה הרב משאש את מדינת ישראל כחלק מתהליך הגאולה?
- איך משתלב החינוך בבניין העם ובהמשכת חסדי ה'?
- על מה אתם מודים לה' בדורנו, ומהי "תפילת התודה" האישית שלכם?

וכך נסגר המעגל: מאברהם אבינו - שבנה עם באמונה, אל הרב משאש - שראה בגאולת ישראל את המשך דרכו של אברהם, ועד המחנכים בני זמננו - הבונים את המדינה ברוח, בחינוך ובאהבה.

בלימוד המשותף של אבות ובנים נמשכת שלשלת הזהב של החינוך:

מאברהם אבינו - היושב פתח האוהל עם חניכיו ילידי ביתו אל הרב יוסף משאש - הרועה באהבה את עמו, ועד המחנכים בני זמננו - העומדים בפתח דור חדש. כל אחד ואחת מאתנו, הורים וילדים, נכיר תודה למורים ולמורות שלנו, שמגדלים אותנו לחיים שמחים של תורה. ניצבים ביחד - אבות ובנים, מורים ותלמידים - לשמור "דרך ה' לעשות צדקה ומשפט".

ג. מהות החינוך - פירוש הרש"ר הירש

החניכים של אברהם אבינו "היו אלה 318 נפשות שחינכם לייעודם... המחנך מרגיל את האדם הצעיר להגביל את כוחותיו המתעוררים לחיים; הגבלה זו דרושה ליעודו. החינוך הוא לבוש רוחני בו ינוע האדם - אם החינוך נכון, הרי הוא עונג".

הרש"ר הירש מלמד כי חינוך הוא יצירת לבוש רוחני - דרך חיים, שהאדם נושא עמו בעולם.

חינוך המושתת על אמונה ואהבה, נעשה לעונג הדדי - למחנך ולמתחנך כאחד.

לשיח:

כיצד הופך החינוך לשמחה?

מה פירוש "לבוש רוחני" בדברי הרש"ר הירש?

אלו רגעים בלימוד או בבית נתנו לכם תחושת "עונג" בחינוך?

מתוך הבנת העומק הפנימי שבחינוך, נפנה עתה להביט בדמותו של מחנך יוצא דופן - הרב חיים דרוקמן זצ"ל, שפעל באהבה פשוטה ובנוכחות חיה.

ד. סיפור השראה - הרב חיים דרוקמן זצ"ל

סיפרו תלמידיו: הרב דרוקמן היה חוזר לכל אדם שניסה לפנות אליו, גם אם עברו שעות רבות.

"כאשר מישהו מתקשר אליך", אמר הרב, "סימן שהוא צריך אותך - ומי שנדרש - חייב להשיב".

המחנך האמיתי רואה כל אדם. הוא מבין שהקשבה, יחס וזמן הם היסודות שמחיים את הלימוד והופכים אותו לעונג ולשמחה. בכך הוא אינו רק מלמד - אלא גם שליח של חסד.

לחשוב יחד:

מה מלמד אותנו סיפור זה על גישת המחנך לתלמידיו?
כיצד יכול כל אחד מאתנו לרגע אחד להפוך להיות משמעותי ונצרך עבור הזולת?

מהסיפור האישי אנו לומדים כעת על היסוד הרחב והעמוק יותר של החינוך - השותפות.

ה. דברי הרב יוסף משאש זצ"ל - חינוך כשותפות

"לא אוכל עשוהו לבדי; לא הייתי מתרפה במלאכתי, רק הייתי מצרף אחרים עמי... וברוב דעות היוצאות מכמה פיות היינו מועילים במעשנו".

הרב משאש מזכיר לנו שהחינוך אינו מלאכה של יחיד.

זו שליחות משותפת - הורים, מורים וקהילה הפועלים יחד לבניית דור של אמונה. וערכים.

